

Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana

PALMA—ABRIL DE 1901

SUMARIO

I. Actes de la elecció de Sindichs de la ciutat y de les parroquies foranes per fer sacrament y homenatge a n' Alfons III de Aragó com a Rey de Mallorca—1285—(continuació), per *D. Estanislau Aguiló*.

II. Vida de Sor Anna Maria del Santissim Sagrament escrita pel Dr. Gabriel Mesquida Pre. de l' any 1690 al 92.

III. Moti en Mallorca contra genovesos (1330), per *Don Alfons Damiáns y Manté*.

IV. Ordinacions sobre la guarda de les naus y dels catius (1387), per *D. Pedro A. Sanxo*.

V. Rúbrica dels Llibres de Pregons de la antiga Curia de la Governació—Llibre I—(continuació), per *D. Estanislau Aguiló*.

ACTES DE LA ELECCIÓ DE SINDICHS DE LA CIUTAT Y DE LES PARROQUIES FORANES PER FER SAGRAMENT Y HOMENATGE A N' ALFONS III DE ARAGÓ COM A REY DE MALLORCA — 1285 —

[Continuació]

IX—SINDICATUS PARROCHIE SANCTE MARIE DE MUNTUERI

Noverint universi presentem paginam inspecturi, quod die sabbati qua computabatur octavo kalendas decembris anno domini M CC° lxxx quinto, congregata universitate parrochie Sancte Marie de Muntueri in ecclesia supradicte parrochie, dicta universitas constituit et ordinavit procuratores suos syndicos et actores Jacobum de Calidis, Petrum Companni, Raimundum Martini, Dominicum Rafalli, Berengarium Carboni et Petrum Gual, ad faciendum sacramentum fidelitatis et homagium, nomine ipsius universitatis, serenissimo domino infanti Alfonso, illustrissimi do-

mini Petri inclite recordationis regis Aragonum primogenito. . . . . Presentibus testibus Ferrario de Juyacho, Guillermo Laurentii, Petro de Gradu, Jacobo de Stacha, Bernardo Biberii, Petro Martini et Gualdo Triola rectore ecclesie supradicte, et Jacobo Cunii clerico, ac notario supradicto.

Sig ✕ num Jacobi de Gradu, notarii publici Majoricarum, qui hec de mandato dicte universitatis scripsit et clausit et in hanc publicam formam misit die et anno predictis.

X—SINDICATUS PARROCHIE SANCTI JOHANNIS DE PORRERIIS

Noverint universi presentem paginam inspecturi, quod die sabbati qua computabatur octavo kalendas decembris anno domini Millesimo ducentesimo octuagesimo quinto, congregata universitate parrochie Sancti Johannis de Porreres in ecclesia Sancte Marie de Ffalanig, dicta universitas constituit et ordinavit procuratores suos syndicos et actores Marimundum Felicis, Arnaldum Net, Jacobum Gotmar, Petrum Barholomei de Mesquida, Perpinianum de Morerio et Petrum Mora, ad faciendum sacramentum fidelitatis et homagium nomine ipsius universitatis serenissimo domino infanti Alfonso, illustrissimi domini Petri inclite recordationis regis Aragonum primogenito, sub forma inferius contenta: Nos Marimundus Felicis . . . . .

. . . . . Presentibus testibus Ferrario de Juyacho, Raimundo de Suau, Bernardo Ferrarii rectore ecclesie de Falanig, Petro de Gradu, Vitale Catany, Petro den Vayls et notario infrascripto.

Sig ✕ num Jacobi de Gradu notarii publici Majoric., qui hec de mandato et voluntate dicte universitatis scripsit et clausit et in hanc publicam formam missit loco die et anno predictis.

XI—SINDICATUS PARROCHIE SANCTI JULIANI
DE CAMPOS

Noverint universi presentem paginam inspecturi, quod die sabbati qua computabatur [octavo] kalendas decembris anno domini MCC Lxxx quinto, congregata universitate parrochie Sancti Juliani de Campos in ecclesie Sancte Marie de Falanig, dicta universitas constituit et ordinavit procuratores suos syndicos et actores Johannem Cartal, Bonanatum Quartal, Petrum den Vayls, Tarragonum Mathei, Arnaldum de Ledono et Petrum Cathalani, ad faciendum sacramentum fidelitatis et homagium, nomine ipsius universitatis, serenissimo domino infanti Alfonso, illustrissimi domini Petri inclite recordationis regis Aragonum primogenito, sub forma inferius contenta: Nos Johannes Quartal. . . . .

. . . . . Presentibus testibus Ferrario de Juyacho, Raymundo de Suau, Petro de Gradu, Bernardo Çabaterii, Vitale Catany, Vitale Boverii, Jacobo Gotmar, Bernardo Ferrarii rectore ecclesie Sancte Marie de Falanig.

Sig ☒ num Jacobi de Gradu, notarii publici Majoricarum, qui hec de mandato et voluntate dicte universitatis. . . . .

XII—SINDICATUS PARROCHIE SANCTE MARIE
DE ARTANO

Noverint universi presentem paginam inspecturi, quod die dominica, qua computabatur septimo kalendas decembris anno domini MCC octuagesimo quinto, congregata universitate parrochie Sancte Marie de Artano in ecclesia Sancte Marie de Manacor, dicta universitas constituit et ordinavit procuratores suos syndicos et actores Raymundum de Montesono, Bernardum Morey, Ferrarium Balaguer, Petrum Blanquerii, Jacobum de Bages et Januarium Gamundini, ad faciendum sacramentum fidelitatis et homagium nomine ipsius universitatis serenissimo domino infanti Alfonso, illustrissimi domini Petri inclite recordationis Regis Aragonum primogenito, sub forma inferius contenta: Nos Raymundus de Montesono . . . . .

Presentibus testibus Ferrario de Juyacho, Petro de Gradu, Petro Rosanes, Johanne de Rubiol, Benedicto de Tahust, Raymundo des Fau, Berengario Clerico, et notario infrascripto.

Sig ☒ num Jacobi de Gradu notarii publici Majoric., qui hec de mandato et voluntate dicte universitatis. . . . .

XIII—SINDICATUS VILLE DE MURO

Noverint universi, presentes pariter et futuri, quod nos Vitalis de Torrente, Simon Carrera, Bartholomeus de Podio, Marchesius Sot, Petrus de Ledono, Guillelmus Çalou, Bernardus Morro, Arnaldus Morro, Bernardus Moleti, Berengarius Martorelli, Petrus Risech, Petrus de Fonteclearo, Guillelmus Boschi, Berengarius Morey, Johannes des Clos, Jacobus Ça Riba, Petrus Canorati, Guillelmus Generii, Guaraldus de Massanet, Berengarius Risech, Petrus Pelliparii, Bernardus Sala, Arnaldus Risech, Guillelmus Montserrati, Petrus Sunyerii, Bernardus Berners, Guillelmus Flor, Bartholomeus de Pratis, Arnaldus Cantalops, Guillelmus Ça Pera, Berengarius Ricart, Bernardus Cerdani, Petrus Nicolai, Guillelmus Arnaldi et Anthonius Damerii, nos omnes insimul conmorantes in villa de Muro et ejus tota parrochia, gratuitis animis et gaudentibus unanimiter, et spontaneis voluntatibus, et ex certis scientiis, absque omni vi, per nos et omnes alios homines commorantes et habitantes in dicta villa de Muro et ejus parrochia . . . . .

facimus, constituimus, ponimus, eligimus et ordinamus vos Jacobum de Vilauta, Raymundum Sot, Guillelmum Ferrarii, Arnaldum Maestre, Guillelmum Pocheti, Berengarium Ramis, Bernardum Vives, Petrum Malferit, Petrum Frigola et Martinum de Fonte, habitatores ejusdem ville et parrochie, et presentes et recipientes, certos et spetiales procuratores nostros syndicos et actores . . . . .

. . . . . ad eundum et presentandum personaliter coram regali magestate et presentia illustrissimi domini Alfonsi Dei gratia regis Aragonum, Valentie et Majoricarum et Comitum Barchinone, et. . . . . ad prestandum et faciendum pro nobis, vobis et omnibus aliis hominibus in dicta villa et ejus tota parrochia conmorantibus et habitantibus, in posse et manibus predicti domini regis, verum et legale ac fidele homenaticum et juramentum, tam oris quam manuum, prout melius et plenius ipsum homenaticum et juramentum potest aut debet veraciter et legaliter ac fideliter fieri aut prestari. . . . .

. . . . . Actum est hoc septimo kalendas decembris anno domini MCC Lxxx quinto. Signum Vitalis de Torrente. . . . .

Testes hujus rei sunt Guillelmus Bellvey, Petrus Paschalis, Berengarius Mascarosii, Raymundus Canorati, Petrus Bellvey, Bernardus de Portell et Guillelmus March.

Sig ☒ num Arnaldi Raymundi, publici notarii Majoricarum, qui hec de voluntate et man-

dato omnium supradictorum hominum et de generali assensu et voluntate omnium aliorum predictorum hominum, scripsit et clausit.

XIII—SINDICATUS PARROCHIE SANCTE MARIE DE MANACOR

Noverint universi presentem paginam inspecturi, quod die dominica qua computabatur vij kalendas decembris anno domini M CC lxxx quinto, congregata universitate parrochie Sancte Marie de Manacor in ecclesia supradicte parrochie, dicta universitas constituit et ordinavit procuratores suos syndicos et actores Gossalbus de Verino, Guillelmum Comes, Johannem Robiol, Benedictum de Tabust, Raymundum des Frau et Simonem de Torrente, ad faciendum sacramentum fidelitatis et homagium nomine ipsius universitatis serenissimo domino Alfonso, Dei gratia regi Aragonum, Majoric. et Valentie et Comiti Barchinone, sub forma inferius contenta: Nos Gossalbus de Verino. . . . . Presentibus testibus Ferrario de Juyacho, Petro de Gradu, Raymundo de Montesono, Bernardo Morey, Ferrario Balaguerii, Petro Blanquerii, Jacobo de Bages et Janerio Gamundi.

Sig ✠ num Jacobi de Gradu notarii publici Majoric. . . . .

XIV—SINDICATUS PARROCHIE SANCTE MARIE DE BELLVEER

Noverint universi quod die dominica qua computabatur septima kalendas decembris anno domini M CC lxxx quinto, congregata universitate parrochie Sancte Marie de Bellveer in ecclesia Sancte Marie de Manacor, dicta universitas constituit et ordinavit procuratores suos syndicos et actores Bernardum de Perdines, Guillelmum Ciffre, Petrum Laurentii, Petrum Berguny, Matheum Ça Font, et Guillelmum Colomer, ad faciendum sacramentum fidelitatis et homagium nomine ipsius universitatis serenissimo domino Alfonso Dei gratia regi Aragonum Majoricarum et Valentie et Comiti Barchinone. . . . .

Presentibus testibus Ferrario de Juyacho, Petro de Gradu, Petro de Rosanes, Bernardo Morey, Romeo Blancher, Raymundo de Montesono, Petro Clerico de Manacor, et notario infrascripto.

Sig ✠ num Jacobi de Gradu notarii publici Majoricarum, qui hec. . . . .

XV—SINDICATUS PARROCHIE SANCTE MARGARITE DE MURO

Noverint universi, presentes pariter et futuri, quod nos Straneus Gassoni, Luchus Paleti, Petrus Dalmacii, Garcias Aragonis, Petrus de Luch

Roig, Johannes de Luch Roig, Arnaldus Gassoni, Bernardus de Ponte, Petrus de Bellvey, Arnaldus Umberti, Guillelmus Garriga, Guillelmus Ça Olivera, Guillelmus Castelli, Maymonus de Femania, Ferrarius Corbalescha, Bernardus Scuderii, Mironus de Fonte, Orsetus Stephani, Petrus Vives, Alionus de Castronovo, Guillelmus Bardoy, Borracius Laurentii, Bartholomeus Vey, Petrus de Ecclesia et Bartholomeus Casesnoves, omnes insimul commorantes et habitantes in parrochia Sancte Margarite de Muro, gratuiti animis. . . . .

facimus constituimus ponimus eligimus et ordinamus vos Raymundum de Torre, Bernardum Rubei, Berengarium Sot et Bernardum Trobati, habitatores dicte parrochie, presentes et recipientes, certos et speciales procuratores nostros syndicos et actores. . . . . ad eundem et presentandum personaliter coram regali Majestate et presentia illustrissimi domini Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Valentie et Majoricarum, et comitis Barchinone et. . . . . ad prestandum et faciendum pro nobis vobis et omnibus aliis jamdictis hominibus in dicta parrochia commorantibus, in posse videlicet el manibus jamdicti domini regis, verum et legale ac fidele homenaticum et juramentum tam oris quam manum, prout melius et plenius ipsum homenaticum et juramentum potest aut debet veraciter et legaliter fieri. . . . . Actum est hoc sexto kalendas decembris anno domini M CC lxxx quinto. Testes hujus rei sunt Guillelmus de Campofulhos, Johannes de Cantalops, Bernardus Sot, Bernardus de Campofulhos, Raymundus Ferrarii et Jacobus de Orto.

Sig ✠ num Arnaldi Raymundi, notarii publici Majoricarum. . . . .

XVI—SINDICATUS PARROCHIE SANCTE MARIE DE SINEU

Noverint universi presentem paginam inspecturi, quod die luna qua computabatur vj. kalendas decembris anno domini M CC octuagesimo quinto, congregata universitate parrochie Sancte Marie de Sineu in ecclesia supradicte parrochie, dicta universitas constituit et ordinavit procuratores suos syndicos et actores Petrum de Berga, Ferrarium Carnicerii, Arnaldum Notarii, Bernardum Rebaça, Bartholomeum Mathei, Berengarium de Marimortuo, Dominicum Balçani, Bernardum Mercerii, Guillelmum Palacii et Petrum Montéalbo, ad faciendum sacramentum fidelitatis et homagium nomine ipsius

universitatis serenissimo domino Infante Alfonso, illustrissimi domini Petri inclite recordationis regis Aragonum primogenito, sub forma inferius contenta. Nos . . . . . Presentibus testibus P. Sobredor, Berengario Dalmacii, Paschale de Maria, Arnaldo Fabrega, P.º Navata, Bernardo Sobrador et Petro Blanch clerico.

Sig ☒ num Jacobi de Gradu, notarii publici Majoricarum qui hec scripsit et clausit. . . . .

XVII—SINDICATUS PARROCHIE SANCTI PETRI DE PETRA

Noverint universi presentem paginam inspecturi, quod die luna qua computabatur sexto kalendas decembris anno domini M CC octuagesimo quinto, congregata universitate parrochie Sancti Petri de Petra in ecclesia Sancte Marie de Sineu, dicta universitas constituit et ordinavit procuratores suos syndicos et actores Petrum Sobrador, Berengarium Dalmacii, Paschasium de Maria, Arnaldum Fabrica, Petrum Navata et Bernardum Sobrador, ad faciendum sacramentum fidelitatis et homagium nomine ipsius universitatis serenissimo domino infante Alfonso, illustrissimi domini Petri inclite recordationis regis Aragonum primogenito, sub forma inferius contenta . . . . . Presentibus testibus Bernardo de Almussara notario, Ferrario de Juyach, Petro de Gradu, Petro de Berga, Arnaldo Notarii, Bernardo Rabassa, Bartholomeo Mathei et Petro Blanch clerico.

Sig ☒ num Jacobi de Gradu, notarii publici Majoricarum qui hec. . . . .

XVIII—SINDICATUS PARROCHIE DE SOLLER

Noverint universi presentem paginam inspecturi, quod die martis qua computabatur quinto kalendas decembris anno domini M CC octuagesimo quinto, congregata universitate parrochie de Soller, dicta universitas constituit et ordinavit procuratores suos syndicos et actores Petrum de Mansoalbo, Raymundum Guillermi, Borracium Malei, Arnaldum Alegre, Berengarium Bernardi, Raymundum Caponi, Johannem de Canalibus, Petrum de Vallibus, Petrum de Frontaria, Jacobum Vitalis, Guillerimum de Buadella, Raymundum de Palaciolo, Guillerimum Strucii et Bernardum Pelliparii, ad faciendum sacramentum fidelitatis et homagium nomine ipsius universitatis serenissimo domino infanti Alfonso, illustrissimi domini Petri inclite recordationis regis Aragonum primogenito, sub forma inferius

contenta. Nos Petrus de Mansoalbo. . . . . Presentibus testibus Guillerimo Castanyerii et Bernardo de Portello presbiteris, Johanne de Rivopullo, Bartolomeo de Rivopullo Parietibus, Bernardo Malferit, Berengario de Bosch presbitero et Bernardo Clerico servienti in ecclesia supradicta.

Sig ☒ num Bartholomei Strucii, notarii publici Majoricarum, qui hec de mandato et voluntate dicte universitatis scripsit et clausit et in hanc publicam formam misit, die, loco et anno predictis.

XIX—SINDICATUS PARROCHIE DE GUIYENT

Manifestum sit omnibus presentem paginam inspecturis, quod nos Petrus de Minorisa, Bernardus Febroarii, Bernardus de Minorisa, Borracius Scuderii, Raymundus de Comellis, Petrus de Mirayes, Raymundus de Ripparia, Petrus de Olivaria, Petrus de Reguerau, Guillermus de Monte ergullo, Petrus Aguiloni, Sanxius de Luna aragonensis, Folchetus Balaguerii, Arnaldus de Cursach, Bartholomeus Sunyerii, Petrus Stephani, Petrus Armentaria, Petrus Ardit, Guillermus Cifreni, Petrus Sancii, Jacobus de Canali, Jacobus Perpiniiani, Bernardus Loreri, Albertus de Barraria et Romeus Morre, nos omnes in simul conmorantes in parrochia de Ginyent, cum consilio tamen et voluntate ac speciali assensu omnium aliorum hominum in dicta parrochia habitantium ad hoc specialiter vocatorum. . . . .

. . . . . facimus, constituimus, ponimus, eligimus et ordinamus vos Bernardum Carbonelli, Bernardum Meliani, Nicolaum Rubei, Arnaldum Exartelli, Berengarium de Fuxano et Berengarium Ferrarii, ejusdem parrochie habitatores. . . . . procuratores nostros certos et speciales syndicos et actores. . . . . ad presentandum et faciendum, in posse scilicet et manibus jamdicti domini infantis Alfonsi, tam pro nobis et omnibus aliis hominibus in dicta parrochia commorantibus quam pro vobis, verum et legale homagium et juramentum. . . . . Quod est actum vj. kalendas decembris anno domini M CC Lxxx quinto. . . . . Hujus rei testes sunt: Guillermus Bajuli, Guillermus Sartor, Guillermus de Pulcroloco, Berengarius Stephani carnifex, Petrus Exartelli et Bartholomeus Laborator.

Sig ☒ num Jacobi Borrelli notarii publici Majoricarum. . . . .

VIDA DE
SOR ANNA MARÍA DEL SANTÍSSIM SAGRAMENT

ESCRITA PEL DR. GABRIEL MESQUIDA PRE.

DE L' ANY 1690 AL 92

DUAS biografias conexém d'aquesta Venerable religiosa; una publicada l' any 1741 formant un tom de 304 pàgines, imprés per Pere Antoni Capó, escrita per un devot «cuyo nombre se sepulta en las sombras del olvido» y que, segons en Bover diu en sa *Biblioteca de Escritores Baleares*, resulta esser D. Llorens Vallespir Doctor en Dret, y s' altre que aparegué al devant de la edició que feu fér la Causa Pia Luliana de la *Exposició dels Cantics del Amich y l' Amat*, escrits en mallorquí per Sor Anna y publicats en castellá l' any 1760 en la Imprenta de Ignaci Frau.

Una y altre están inspiradas demunt las notas que dexá manuscritas el Doctor Don Gabriel Mesquida, Ardiaca de la Catedral de Mallorca y confesor ordinari de dita Venerable Mare, dexant sols redactada en forma definitiva la primera part, que arriba fins á la professió de Sor Anna en el Convent de Santa Catalina de Sena, y las restans anotacions biográficas, están contigudas á un cuadern, escrit ab tinta molt corrosiva, que impossibilita bastant sovint sa lectura, y comprén fins al mes d' Octubre de 1692, per haver mort l' autor el dia 1.er de novembre del any sigüent, faltant per lo tant las noticias del derrer período de sa vida de nostra Venerable, que acabá el dia 20 de Febrer de 1700.

Aquets dos manuscrits originals, que publicám á continuació, forman part d' un tom en quart bastant voluminós, que comprén noticias y documents relatius á la Venerable, reunits per son apasionadíssim devot el Doctor en Drets D. Nicolau Mayol y Cardell.

JAUME L. GARAU.

1.—En nom del Pare del Fill y de lo Esperit Sant. Jo el Dr Gabriel Mesquida Ardiaca de la Santa Iglesia de Mallorca, confessor ordinari de las molt Reverents mares y Religioses del Convent de Santa Catherina de Siena, del orde del glorios Pare Sant Domingo, de aquesta ciutat de Mallorca, subjectes pero al ordinari: considerant y atanent an el bé que pot resultar á honra y gloria de Deu nostre Señor y profit de las ánimas, manifestant algunas cosas prodigiosas de la vida y virtuts de la mare Sor Anna María del Santíssim Sagrament, religiose professa de dit Convent, me som determinat avuy que contam el primer de septeembre del any 1690, despues de sis anys continous y complits als 19 Agost prop passat, que tract y confés á dita Señora Religiose y demés Religioses, á notar y dexar escrit (assistintme Deu nostre Señor) lo que ab tota veritat y claredat trobaré digna de esser escrit, protestantme y allegant á Deu per testimoni que no tinch altre fi que la gloria del Señor qui es laudable en los seus Sants, el profit de las ánimas que á imitació de ells solen animarse á la virtud y de complir ab la mia obligació, rendit pero á la Santa mare Iglesia Cathólica Romana y á la sua correcció, també matex protestant, que de ninguna de las maneras, tinch intenció de contravenir á ningun de los decretos que acirca de aquesta materia ha fets y publicats la feliz memoria del Papa Urbano VIII y la Sagrada Congregació en los anys de 1625, 1631, 1634 y 1642, ni pretench tampoch que se don mes credit y fé á lo que jo dich y dexaré escrit, que el que se acostuma donar á qualsevol historia humana, dexant la calificació y aprobació de tot lo que diré á la Santa Sede Apostólica, com á fill obedientíssim que li som y voldria esser sempre: axí me ajut Deu com dich veritat.

CAPÍTOL I.—*De la miñonés, Pare y Mare de Sor Anna Maria del Santíssim Sagrament.*

2.—En el plá del Rey del terma de Valldemosa, cosa de mitja hora de camí antes de arribar á la casa y Isglesia de Trinidat, está la Possessió dita la Torre, que es de uns pagesos Massos molt coneguts en Mallorca per la sua antiguedat, limpiosa de llinatge y bon proscehir, y tots los qui tenen algunas noticias en Mallorca confessen esser pagesos molt honrats y de solar conegut; aquesta Possessió tenia y posehia en lo any 1649

Damià Más y vivia en ella ab compañía de se muller Catherina Calafat, un y altre personas de molta virtut; entre altres infants que tingueren, era un Gregori Mas que havien casat alguns anys havia ab Margarita Pujol, de la vila de Valldemossa y vivian en compañía sua á la matexa Posessió dita la Torre: aquestos Gregori Mas y Margarita Pujol tingueren sis infants, Damià, Catherina, Margaritta, Antonina, Pera y Gregori, los quals procuraren á criar en el sant temor y servey de Deu nostro Señor, que bé se es conegut en ells la bona ensenyança que han tinguda de sos Pares, perque tots son estats virtuosos y exemplars, pero entre ells la qui mes ha luçit y dades mostres de gran virtut y santedat es Margaritta, que es la tercera dels que he anomenats, qui despues en la religió prengué el nom de Anna María del Santíssim Sagrament, y de aquesta Margaritta he promés notar lo que judicare digna de esser notat, á major gloria de Deu nostro Señor.

3.—Nasqué pues Margaritta en lo any 1649 el dia 5 de Janer, vigilia de la Epifanía del Señor, y fonch baptisade el dia siguent 6 de Janer, dia de los Sants Reys, en la Parrochial Isglesia de Valldemossa y posaren li nom Margaritta Benedicta, com consta del llibre de Baptismas de la matexa Isglesia: Margaritta fonc anomenada á instancia de sos Pares y Benedicta per particular providencia de Deu nostro Señor, perque la prevenció de Pares y Padrins fonch que havia de haver nom Margaritta Thomassa y preguntats despues del Párrocho com havia de haver nom la miñonetta, digueren com havian premeditat y despues en tota la funció del baptizarla y quant escrigué en el llibre de Baptismes el Bateig, digué y escrigué Margaritta Benedicta, y sos Pares y Padrins en aquest particular tan divertits, que no advertiren may á dir al Párrocho que no havia de dir Margaritta Benedicta, sinó Margaritta Thomasia, ni el temps que la baptizaren, ni despues de haverla baptizada, de tal manera, que sen tornaren á casa sua y visqueren sempre en aquella supposició que la filla havia nom Margaritta Thomasa, y estigueren en aquella inteligencia fins que fonch en lo any 1677, que fonch necessari que treguessen fé del Baptisma quant entrá en religió, y á las horas veren que el Señor havia anomenada á Margaritta ab lo nom de Benedicta y no Thomasa com ells se creien.

4.—Lo que ocultava Deu nostro Señor á los Pares de moltes maneres, ho manifestava á la Filla, perque apenas començá á parlar, quant já començá á dir que aquells noms ab que la anomenaven no la satisfaien, perque li aparexia que no comprenien ab lo que significaven tot lo que en ella ay havia, y axí que havia de tenir noms de major rumbo y significació, de hont se veia que ja en aquesta tierna edat estava profetizant los noms que Deu nostro Señor li tenia previnguts al ingrés de la religió, que foren los de Sor Anna María del Santíssim Sagrament, y tractant algunas vegadas jò aquest punt ab aquesta sirventa de Deu nostro Señor, com es tant humil me ha preguntat algunas vegadas si axó seria en ella superbia y presumció, no obstant que li aparexia que era aquell un conexement superior que Deu li donava sobre lo que ella matexa sentia de sí, y per lo matex duptave y subjectava lo que podria esser á lo que jo diria, pero com jo procurava tenirla sempre en la humilitat que profesava, no li donava solució alguna y dexávala en aquell dupta, essent axí que judich que era lo que á ella li aparexia, y encare dich mes, que donarli el Señor aquest nom de Benedicta, fonch donarnos entendre la gracia en que la prevenia y lo heroich y gran de ses virtuts, ab que havia de imitar al gran Patriarcha Sant Benet, y fundo aquest judici meu en lo que ella matexa me ha dit, que apenas tenia encare conexement, com ja fonch molt devota de aquest gran Sant procurant á imitarlo, en particular en el recolliment y al pas que anava crexent, en las noticias que adquiria dell, crexia axí matex la devoció y affecta de volerlo imitar en las demés virtuts.

5.—Sis mesos de edat y no mes tenia Margaritta y ja li disgustaven y atormentaven las venidats de aquest mon; foren convidats son Pare y sa Mare á unas bodas de una parenta sua, y com era miñonetta de llet la sen portá se mare en se compañía; arribats á la casa de los novios apenas començá á sentir rastro del bullicio que se acostuma fer en semblans ocasions, (essent axí que estava ab perfectíssima salut) com si la hagués tocada algun aire pestífero, se posá de manera, que ab admiració de los qui la veren, fonch menester que ab tota pressa sen anasen sos Pares y la sen portassen, per procurarli remey, perque la judicaven perillosa de morir, com de fet la sen portaren, y durá lo accident

tot aquell temps que bastá per no trobarse en aquelles bodas, y com fonch tan particular el succés, ne feren memoria moltes vegadas el Pare y la Mare, y ella ne estava molt contenta, perque entenía de Deu nostro Señor que fonch particular disposició sua, qui no la volia entre superfluidats y vanidats de aquesta vida, encara que de tan tierna edat y sens ningun conexement, y per axó li doná Deu tal adversió á totes les coses de aquest mon, que qualsevol fós, en ser materia de devertiment ó la enmalaltia ó la disgustava, etiam en coses molt indiferents, que per axó fugia sempre de tot genero de devertiments, y conversació que no era de Deu ó no se encaminava á Deu, no la podia sentir sens fer alguna demostració, y axó ho tenian observat tots los de se casa y altres de fora casa, com alguns vesins qui la feian molt á se casa, de tal manera, que un jove qui anave moltes vegadas á casa sua, quant la veia li solia dir: Margaridetta tu has de ser la mia anemorada, y ella aqui matex ó plorava ó fugia ó si se veia obligada á respondre, el meu anemorat es el rosari, solia dir.

CAPITOL II.—*En que tractarèm dels dons de naturalesa y dons de gracia ab que Deu nostro Señor adorná en la sua mas tierna edad á Margaritta.*

6.—Molt agradable fonch Margaritta á los ulls de Deu y á los ulls dels homens, á los ulls dels homens per los dons molt particulars ab que naturalesa la havia aïavorida, que be pogué conixer se mare quant preciós fruit havia donat an el mon, suposat, acostümava dir, que Margaritta no li costave en tota la sua infancia una mala nit, ni la menor pesadumbre, de las que acostumen donar los infants, de lo qual se pot inferir quant apasible y suave devia ser la sua condició, y amés de axó era hermosa y graciosa sobre manera, y entre tots los altres infants Margaritta era qui mes atraie el cor y la voluntat de sos Pares, Avis, parents y visins y de qualsevols altres personas qui la veien y tractaven; y jo de la informació que tinch y de lo que se diria, que amés de lo que materialment se veia en Margaritta á lo exterior, tenia alguna virtut oculta de que la havia dotada Deu nostro Señor, perque axí com la Calamitta atreu á sí al ferro, axí Margaritta atraia los afectas de qui la

mirava y axí no es molt que fos tant agradable á los ulls dels homes.

7.—Ni menos me espant que fos molt agradable á los ulls de Deu, per las virtuts singulars ab que la adornava ja en lo mes tierno de la sua edat: no tenia encara tres anys complits y se mare, ó perque la necessitat ho requiria, ó perque judicás que era ja hora de desmamarla, regatava ó al parexer se descuidava de donarli mamar, y demanantli la miñonetta lo aliment en presencia de son Pare, retardant la Mare y replicant la filla, la reprengué el Pare y li digué que callás y que no volia que mamás mes, y la filla callá y may mes demaná, volgué, ni prengué el sustento de la llet encare que ley oferissen, antes bé, en tal cás, solia respondre que son Pare nou volia: ab claredat se veu que per la poca edat que tenia no era encara Margaritta capás del ús de rauhó, y axí que és una cosa aquesta molt particular, per lo que nos enseña la experiencia de lo que naturalment succeix en casos semblants, y per axó matex he volgut examinar á Sor Anna María del Santíssim Sagrament, que era la miñona de qui parlam.

8.—Jo li preguntí de aquest succés y li maní per obediencia quém digués tot lo que ay havia en aquesta materia, y lo que Deu nostro Señor obrá en aquella ocasió, y requerida digué, que en el matex instant que son Pare li digué y maná que no damanás mes mamar, li doná Deu nostro Señor son conexement gran de lo molt que gusta de la virtut de la obediencia, y aquesta llum que li enviá el Señor desde les hores fins are, la guiada y la guia encara á dirigir y encaminar totas las suas operacions per el camí de la Santa obediencia, y en confirmació de tot axó me contá altre succés no menos singular que li passá de allí á poch temps: com Gregori Mas y Margaritta Pujol, pares de Margaritta, tenien ja molts infants y tenian encara á sos pares vius, que com tinch dit eran Damiá Mas y Catherina Calafat, per veure si grangearian alguna cosa per sos infans, prengueren un arrendament de una altre possessió distant de la Torre cosa de mitja llegua poch més ó menos, y dexaren á la possessió de la Torre á Margaritta ab companyia de sos Avis dientli que allí havia de restar ab companyia sua, y los Pares sen anaren á habitar á la possessió que havian arrendada, ab tota la sua fa-

milia, y essent axí que tenia un cariño mes que ordinari á se mare, veientla partir de casa sua ab compañía de son Pare, que no amava menos que á la mare, y que sen portaven á sos germanets, á qui tenia gran afecta, y á la demás familia de casa que volia y estimava molt, quant tots junts sen anaven y dexaven el cor en la miñonetta Margaritta, ni ella digué jo vull anar ab vosaltres, ni l lensá una llágrima, ni se entristí de ninguna manera, antes bé, contenta y alegre restava fent la obediencia de sos Pares: es una cosa aquesta molt particular y aparexerá molt més á qui sab el cariño tant gran que tenen los miñonets á ses mares, y ab tot axó, trob que es molt mes que tot axó lo que diré are, y es que lo arrendament durá per espay de tres anys, y dins aquest temps, moltes vegades se oferia enviar criats de la una casa á laltre, y los Pares vingueren moltes vegades á veure la filla y sos Avis, y may en ninguna ocasió li pessá per el pensament de voler estar ab sos Pares, porque tenia sempre devant sos ulls aquella llum clara y conexement que el Señor li havia donada, de lo molt que es del seu gust la Santa obediencia.

9.—Restá y habitá Margaritta per espay de tres anys en compañía de sos Avis, qui eran molt virtuosos, y com á vells estaven molt en casa, y la major ocupació que tenian era en criar y adoctrinara la netta en el sant temor y servey de Deu nostro Señor, y instruhirla en la santa lley de Jesuchrist, de lo qual isqué ab breu temps tant enseñada, que sabia totas las oracions y tota la Doctrina Christiana y no tant solament axó, pero encara moltes altres oracions de Maria Santíssima, del Angel de la Guarda y de molts altres Sants; fins y tot sabia oracions per poderse preparar per la Santa comunió y altres oracions de gracias per después de la comunió, essent axí que per la poca edat que tenia no combregave y estigué molt de temps á porer combregar.

10.—Sobre tot axó, es cosa de admiració la gran devoció que tenia á Maria Santíssima, á qui cada die resava el rosari ab los misteris del Roser y meditava ab molta atenció y devoció y á cada decena deia el misteri y feia una petició, que per esser cosa tant devota y que exsedeix no tant solament la discreció de una miñonetta tant petita, pero encare la capacitat de molts adults, la escriuré y referiré aquí ab la major brevedat

quem será possible; en el primer misteri supplicave an el Señor que li fés gratia de venir spiritualment en la sua ánima; en el segon supplicava á Maria Santíssima, que axí com visitá á Santa Elisabet, visitás també la sua ánima y que li alcançás de son Santíssim Fill, que la santificás axí com santificá á Sant Joan Baptista; en el tercer supplicava al niño Jesus que li fés gratia de naxer spiritualment en la sua ánima; en el quart, supplicava á Maria Santíssima, que axí com presentá á son Santíssim fill en el Templa, se servis de presentarle ella an el Pare Celestial, pera que fes templa del seu cor, porque pogues habitari el Bon Jesus; en lo quint supplicave á Jesuchrist Señor nostro, que axí com volgué restarse en el Templa per enseñar á los Doctors y encaminarlos á Deu, que axí mateix se dignás de restar en el seu cor, per enseñarlo á dirigir totas las suas potencias á Deu nostro Señor.—Misteris de dolor; en el primer supplicava á Christo nostro Redemptor que axí com la oratio que feu en lo Hort, y tota la demás que feu en el discurs de la sua vida, fonch accepta y agradable an el Pare Celestial, que axí matex li fos agradable á ell, la oracio que ella faria tot lo discurs de la sua vida; en el segon, que per lo amor gran ab que volgue esser lligat á la columna, se servis de tenirla lligada ab lligants de amor, de tal manera que no pogués may apartarse dell; en lo tercer, que per la corona de espinas en que fonch coronat el seu Santíssim Cap, li fes gracia que en el seu cap no hi entrassen may cosas de vanidat, porque tingués olvidades totes les honres de aquest mon; en lo quart, que per lo amor gran ab que havia aportada la Santíssima Creu, se servis donarli forces per aportar, ab molt de contento y alegria, qualsevol Creu que li voldria donar; en lo quint, que per aquell gran amor ab que estigué crucificat en la Santíssima Creu, que la crucificás á ella, ab ell y per ell, á totas las cosas de aquesta vida.—Misteris de gloria; en el primer, que axí com havia ressucitat, axí matex le ressucitás á ella del estat de la culpa al estat de la gratia; en el segon, que axí com sen pujá en el Cel, se servis de pujarla á ella á lo mes alt de la virtud y perfecció; en lo tercer, que per lo amor en que lo Esperit Sant vingué á illuminar á los Sants Apostols, se servis de voler illuminar la sua ánima; en lo quart supplicave á Maria Santíssima que per la sua Santíssima Assumptio,

MOTÍ EN MALLORCA CONTRA GENOVESOS

(1330)

fós intercessora á Deu Nostro Señor perque la pujas á ella an aquella unió mes gran ab que pot estar una ànima unida en Deu; y en lo quint, que axí com ella fonch coronada de gloria, li alcansás de son Santíssim Fill la corona de todas las virtuts.

11.—Moltas de aquestas devocions y oracions havia apresas de sos Avis, pero jo diria de las premissas que tinch, que la major part tenia immediatament de Deu nostro Señor, com veurem de lo que diré: estava un die ab companyia de sa Avia á veure una processó que feian de pregarías, en la qual aportaven una figura de Christo Señor nostre crucificat, que era una figura molt pia, tota llagas y ensengrentada, y la Avia moguda de ternura y devotió digué á la netta; Margaridetta, no veus el Bon Jesus quin está tant maltractat? y la miñonetta li respangué (tenia á les hores circa quatre anys de edat) me Avia, que cosa ha fet y perque está axí? la Avia no li torná resposta, pero el metex Señor li digué moltes vegades en lo interior; *Filla, per ton amor; y perque he tinguda pietat de tí, y de tot el género humá;* que aquestas paraules fossen del Señor, jó piament diria que es axí, per los effectas que dexaven á una creatureta de tan tierna edat, perque li restaven tan imprimidas en la ànima, que may més se nes olvidade, antes bé las há tingudas sempre en sa memoria ab molta claredat, ab un affecta tan gran an el patir, en correspondencia del gran amor en que Jesuchrist Señor nostro havia patit per ella y per tot el género humá, que de las horas en sá, per moltas penas que haje tingudas y per molts exercicis penals que haja practicats, may se li es apagada la sed que té de patir, de hont li ha quedat un habit de dir moltes vegadas axí com Santa Theresa deia, *Señor patir ó morir;* Sant Juan de la Cruz, *Señor patir y ser menospreciat per amor de Vos;* y Santa Maria Magdalena de Paxis, *Señor patir y no morir;* aquesta sèrvanta de Deu nostro Señor, está sempre dihent desde les horas; *patir y mes patir, penar y mes penar per amor de Vos Señor,* y no me espant que tinga tanta set de patir si la aporta de tant lluny; de hont se veu ab claredat, que era molt mes lo que el Señor immediatament li enseñava, que lo que aprenia de sos Avis.

(Continuará)

«Al molt noble e honrat Naymar de mosset senyor de Mosset, los Consellers els prohomens de la Ciutat de Barcha., salut e honor. Fem uos saber senyor que hauem entes en qual manera, en la Ciutat de Maylorcha ha haut aualot. E per tal que sapiats lo fet com uench, hauem vistes letres en les quals lo fet se conten qui vench axi, ço es que dimecres .vij. dies de Noembre les galeas viij. qui eren anades verç ponent, foren tornades en Maylorcha, e com foren en Maylorcha lalmirayl de la armada e en P. de Miga vila requeriren lo loch tinent de Maylorcha, que faes pendre aquells de la companya de Bardi per ço com ells amagadament hauien tremeses correus a Xibilia per los quals faecen saber com les viij. galeas se armauen per anar contra les .iiij. galeas de Jenoueses qui venien de Flandes, e que aço han sabut les .iiij. galeas e son romases. lo qual loch tinent dix que hauria sobre aço son acort, e finalment non feu res. . . (1) aço la nit seguent a hora de prim son, lo dit loch tinent trames. . . . al dit .P. de Miga vila que anas a ell al castell, lo qual hi ana. . . . a peu fora lo castell, lo qual li dix que hauia haut ardit del batle de Bayalbafar que al sol post hauien vistes en aquella mar .iiij. galeas. E per aquesta raho lo dit loch tinent, e lo dit .P. de Miga vila ab tots aquells de Barcha. qui en Maylorcha eren, anaren a la mar, per ordenar ço que bo fos per aquets afers, e les campanes repicaren que tot hom anas a mar, per galeas de jenoueses quiy venien, e lo viafors fo molt gran, e la gent vench molta a mar, e finalment saberen que no era ver que galea neguna de enemics hagues en aquella mar. E mentre aço dura mala gent mes aualot en la Ciutat, e anaren a la casa de Bardi, e estant la mateix lo dit loch tinent e lo dit .P. de Miga vila els altres de Barcha. ab ell, vench li missatge que acorregues que la casa de Bardi era esfondrada, per moltes gents que eren en lo lur carrer. E tantost lo dit loch tinent munta a cauall e ana la, e troba que la casa era esfondrada, e la rumor del poble fo axí gran que consell no si pogue dar, ans fo ro-

(1) Aquest y altres blanchs que 's trobarán en la present transcripció, son deguts a que casi todas las planas del registre original aparexen un xich ratadas en sa part superior.

bada la dita casa, e dalcuns jenoueses de Maylorca, e lo dan ses donat gran e cremaren la casa de Bardi. E per tal com lo mouiment de la armada afer mogue de Barcha. ara los Jenouesos e alcuns parents dells donen fama per alguns a qui aço fan fer que homens de Barcha. han aço començat e fet, e tracten la tot mal contra ells. los quals de Barcha. com aço se feu, eren tots ab lo dit loch tinent e dell nos eren pertits. E pensar uos podets senyor que aço fora cosa impossible de fer a homens de Barcha. com en la armada anaren duo milia persones de les qual noni hauia mas .xiiij. de Barcha. E axi veer podets qual enteniment mou aquells qui aytal fama uolen dar, ço es que façen per guisa que puixen desuiar aquest bo fet qui entrels senyors Rey Darago e de Maylorcha es empres ab les lurs gents, lo qual si a Deu plau vendra a b[on acaba]ment. Per queus pregam senyor com pus carament podem que si per uench. . . . ria denant lo senyor Rey de Maylorcha, qui uolgues aço da. . . . a ell ne a son consell que en creure ells, e en les altres coses no sia enantat tro lo senyor Rey de Maylorcha daço haja fet enquerir, e sapia la ueritat del fet com es estada. que ab res als no la podra tambe saber com fara, faen fer la inquisicio. E sera digna cosa e justa, que qui mal met que ho compte be e gint, en manera que exempli sia a aquells qui han auenir. que fort dura cosa es que nengu se pens de assejar a metre aualot en aytal Ciutat com Maylorcha es, ne en negun altre loch hon gent de be estia. Daçous pregam que males gents nous donen a entendre contrari de ueritat tro certificacio certa hajats daço. E ladonchs hauda la certificacio enantats contra tots los colpables en guisa que sia plaer e seruey de Deu. Com justicia obra es de Deu. Item uos pregam quens façats saber quinya resposta ha hauda lo senyor Rey del senyor .pp. de ço per queus trameterem lo Correu qui encara es ab uos. E si alcunes coses vos plaen de nos ne de la Ciutat fets nos ho saber françosament. que molt nos tengam per obligats a uos de fer ço qui a uos tornas a plaer ne honor. Scrita en Barcha. xvij. Kalendas Decembris anno predicto.» [1330]

(ARXIU MUNICIPAL DE BARCELONA: «*R. litterarum impositionis*», en lo vol. dels anys 1330-31 corresponent a la col·leció de *Deliberacions*, fol. 53.)

ALFONS DAMIANS Y MANTÈ.

ORDINACIONES

SOBRE LA GUARDA DE LES NAUS Y DELS CATIUS

(1387)

Die mercurii xxiiij aprilis anno a natiuitate Domini M^o CCC^o lxxx^o septimo.

Die et anno predictis retulit et fidem fecit Petrus Badia, preco publicus curiarum Majoricarum, se die lune proxime preterita fecisse seu preconitzasse, de mandato venerabilis locumtenentis gubernatoris Majoricarum, per loca ciuitatis Majoricarum assueta preconitzationem tenoris sequentis:

Ara ojats ques fa a saber lonrat en Bernat Dolms, donzell, lochtinent del honorable mossen Ffrancesch Sagarriga, caualler, conseller del senyor rey e governador del regne de Mallorques, que con los honrats jurats, ab auctoritat e consentiment del dit lochtinent hagen ordonats los capitols deuall scrits a honor e faeltat del senyor rey e bon stament del dit regne, per ço mana lo dit lochtinent de governador a tot hom generalment que dege tenir e seruar los dits capitols, sots les penes en aquells contengudes e expressades.

j E primerament quels patrons de naus e altres fustes redones e de panfils no degen tenir les dites fustes al moll nou sino per spay de tres dies, per carregar o descarregar, ans degen aquelles tenir dins la cadena de Portupi; e dementre les tendran al dit moll sien tenguts de tenir totes nits en cascuna fusta tres homens per miller de quintars, de edat de xx anys ensus, entre los quals hage dos ballesters fornits: e si lo vexell es de port de menys de M quintars tenga dos homens, lo hun dels quals sia ballester fornit de ballesta e passadors e croch. E qui contrafera pagara de ban, per cascuna vegada, cent sols, dels quals haura lo terçs lo senyor rey, lo terçs lo denunciador e lo terçs les obres del moll.

ij Item quels patrons de lenys de traffech de Mallorques e de Barcelona e daltres parts, e altres fustes semblants quis puixen perlongar al moll, pusquen aquelles tenir e aturar al moll; empero que cascu hage a tenir dins cascuna fusta totes nits tres homens de xx anys ensus, los dos dels quals tenguen e hagen dins lo leny ballestes, crochs e viratons, e que no sen partes-

quen de hora del seny del ladre fins al jorn clar, sots la dita pena conuertidora per la manera demunt dita.

iiij Item que los patrons de naus o altres vexells qui stiguen dins Portupi, qui sien de port de DC quintars enjus, degen tenir dins aquelles totes nits j hom, e de MCC quintars, ij homens, e de MCC fins en ij M quintars, iij homens, e de ij M quintars fins en iij M quintars, quatre homens, e daqui auant per cascun miller de quintars tēga j hom mes auant, sots pena de quaranta sols per cascun hom qui falra a les dites fustes.

v Item que tota nau o cocha de vna cuberta dege tenir vna barcada de peres, sots pena de lx sols conuertidors per la manera demunt dita.

vi Item que tota nau o cocha de vna cuberta dege tenir bescuyt e vinagre per xv dies, segons les persones que tendra, sots la dita pena.

vii Item que tota nau o cocha tenga per miller de salmes M passadors, sots la dita pena, e si sera de mil salmes enjus tenga D passadors.

viii Item que tota nau o cocha hage tenir per miller de salmes CCC lances, e aquelles qui aporten M salmes quen tenguen segons quels ne vendra prorata, sots la dita pena.

ix Item que les naus qui seran a Portupi, les majors stien en la endana primera ab les popes deffora, e les miganes apres, e les altres segons ques seguiran, sots la dita pena.

x Item que tots los catius sarrahins e altres qui no sien crestians, de edat de xviiij anys fins a lx, axi en la ciutat con en lo terme daquella e de les parroquies deffora, dejen anar ferrats ab ferres o cadenes, de pes de x liures almenys, en les cames o en la vna daquelles, sots pena de xx sols per cascun e per cascuna vegada, los quals pagara lo senyor del dit catiu, dels quals haura lo terç lo senyor rey, e lo terç les obres del mur, e lo terç lo denunciador: e que dins xx jorns apres publicacio del present capitol sien ferrats, sots la dita pena; empero que sia eleccio dels senyors dels dits catius ferrarlos ab cadenes o anells o per altra manera, pus que sien ferrats en les cames o en la vna de aquelles, del pes de x liures dessus dit. E si lo catiu se treura los ferros sensa sabuda de son senyor, que en la dita pena no sia tengut lo senyor del catiu, mes

aquell aytal catiu sia assotat de sinquanta assots, sens neguna gracia, cascun per son ordinari.

xi Item que alcuna persona de qualseuol condicio o stament sia daqui auant no gos tenir alcun catiu moro en les marines de les parroquies deffora en alcun loch o possessio pres de mar miga leuga o menys prenent lo terme del casat de la possessio, sots pena de perdre lo catiu, lo qual sera confiscat, lo terç al senyor rey, e lo terç al mur de la ciutat, e lo terç al denunciador: e axi mateix sien enteses ciutadans qui hagen possessions en les dites marines. E dins xx jorns apres publicacio del present capitol aquells qui han dels dits catius moros en les dites marines los ne hagen trets, sots la dita pena (*).

xii Item que alcun moro qui daqui auant sera pres en alcuna fusta de rems, qui sia en seruey de aquella fusta, no sia dat per alcun rescat de diners o altres bens, sots pena de perdre lo catiu e lo rescat, de la qual pena haura lo terç lo senyor rey, e lo terç lo mur de la ciutat, e lo terç lo denunciador.

xiii Item que tot hom qui hage alsuns catius moros o altres qui no sien crestians, axi en la ciutat con deffora, dege aquells tenir tancats en la nit, so es de la hora del seny del ladre fins en lalba aquells deffora e en ciutat fins que matines hagen sonat, sots pena de deu sols per cada vegada, conuertidora per la forma dessus dita. E lo catiu qui sera trobat oltra la dita hora sens gardia sufficient pendra sinquanta assots; empero si lo senyor del catiu jurara que contra sa voluntat lo catiu haura stat mes auant de la dita hora, no sia tengut en la pena dessus dita, mes lo catiu prenga sinquanta assots.

xiiii Item per cessar contrast quis poria seguir, ço es quals casats de possessions son miga lenga o menys pres de mar, fou ordonat que los batles de les parroquies deffora, cascun en son batliu, ensemps ab los jurats del loch, dins xx dies apres publicacio daquest capitol hagen a connexer quals casats de possessions son enteses en lo dit terme, e que asso sia scrit en lo libre de la cort del dit batle per hauerne memoria en sdeuenidor.

(*) En el marge d'aquest capitol hi ha una acotació de la mateixa época que 'l document, que diu: *que catiu moro no stia en les marines.*

xiiij Item que alcun sarrahin catiu o franch no gos ne dege logarse a fer feyna en les parroquies deffora en alcuna possessio qui sia pres de mar miga leuga o menys, e siu fa que reba cent assots; e si lo senyor del catiu lin dona licencia o li fa anar, que pach cent sols de pena conuertidora per la manera dessus dita.

Postque die xxvij aprilis anno predicto, de mandato venerabilis locumtenentis gubernatoris Majoricarum, fuit directa quadam littera, que fuit triplicata, bajulis parrochiarum forensium cum aliquibus ex dictis capitulis que in ipsis parrochiis preconitzari et publicari debebant. Quiquidem littera fuit registrata in libro litterarum communium hujus curie gubernationis sub dicto kalendario.—(ARCH. GEN. HIST. DE MALL.—*Lib. de Pregons* de 1385 a 1392, fol. 25.)

*
* *

De nos en Bernat Dolms, donzell, lochtinent del honorable mossen Francesch Sagarriga, caualler, conseller del senyor rey e portant veus de governador general en lo regne de Mallorques. Als amats tots e sengles batles de les parroquies deffora e als lochtinents daquells, salut e dileccio. Con los honrats jurats de Mallorques, per vtilitat de la cosa publica daquest regne, hajan fetes nouellament alscunes ordinacions e capitols tochant los catius moros e altres coses ab auctoritat e consentiment nostre, los quals son ja stats publicats per la ciutat de Mallorques, e sia molt necessari que alscuns dels dits capitols sien en vostres batlius axi mateix publicats e seruats; emperamordasso, a suplicacio per los dits honrats jurats sobre asso a nos feta, a vos e a cascun de vos dehim e manam que los dits capitols e ordinacions, translat dels quals al portador de la present es stat liurat, segellat en la fi daquells ab lo segell de la nostra cort, fassats en vostres batlius ab veu de crida publicar, e en lo libre de les vostres corts registrar, e aquells tenir e seruar, exhigint e hauent dels contrahents les penes en los dits capitols contengudes, sens gracia o remissio alcuna. Dat. en Mallorques a xxvij dies de abril lany de la natiuitat de nostre Senyor M CCC lxxx set. Vidit Jacobus.—(ARCH. GEN. HIST. DE MALL.—*Lib. Litterarum communium* 2.º de 1387.)

P. A. SANXO.

RÚBRICA DELS LLIBRES DE PREGONS

DE LA ANTIGUA CURIA DE LA GOVERNACIÓ

(CONTINUACIÓ)

145.—3 octubre.—Sagrament y homenatge de no partir ni sortir de la illa sens llicencia y sabuda del governador, prestat per P. Cafortesa, Bn. Cerdá y altres detenguts en lo castell de Bellver . . . . . Fol. 48 bis.

146.—4 octubre.—Seguretat donada altra vegada por los presos en Bellver a instancia de P. Mosqueroles y a prechs del Rev. misser Pere Solanes. . . . . Fol. 49 bis.

147.—7 octubre.—Instancia al governador que permeta a Jordi y a Bernat Sant Joan sortir del castell, y 'ls alliber de tot sagrament y homenatge. . . . . Fol. 51 bis.

148.—14 desembre.—Requesta y suplicació al governador porque pos en llibertat als detenguts en Bellver. . . . . Fol. 52 bis.

149.—20 desembre.—Requesta y suplicació al governador porque declare nulles les promeses e seguretats donades per els foragitats de consell y per lurs fermanses. . . . . Fol. 54 bis.

150.—Dues cartes reals de 22 de novembre declarants nulles y sens valor los capitols presentats pels homens de fora avalotats y jurats pel consell per impressió y no legitimament. Item. Pregó de les dues sus dites cartes reals fet als 3 de febrer de 1392 . . . . . Fol. 55 bis.

151.—24 octubre.—Que los conversos qui han alberchs en lo call los denuncien dins un mes, y sils volen habitar o llogar. . . . . Fol. 57 bis.

152.—24 octubre.—Que tots aquells qui han fet empires en bens y deutes dels conversos compareguen devant lo governador a proposar rahons sobre les dites empires. . . . . Fol. 57 bis. v.º

153.—Nota dels conversos que comparegueren a denunciar lurs alberchs. Fol. 58 bis. fins al fol. 67 bis. v.º

154.—25 octubre.—Que negú gos treura o fer treura de la illa robes o altres bens que sien stats del call . . . . . Fol. 68 bis.

155.—8 novembre.—Que algú no presumescha ni gos fer aplechs o ajusts de gents dins la ciutat e illa de Mallorques. . . . . Fol. 68 bis.

156.—10 novembre.—Que tots los que sien de consell per demà a primera hora sien a la sala sots pena de l. sous. . . . . Fol. 68 bis v.º

157.—16 novembre.—Que tots aquells qui sien de consell e tots aquells qui, encara que no ho sien, hajan stats demanats per los jurats per esser en lo consell que s'ha de tenir, compareguen demà a primera hora a la sala. Fol. 68 bis v.º

158.—16 novembre.—Que tots los que rebian censals sobre la Aljama o sobre particulars de ella hajan de pagar tot so e quant seran tatxats de pagar . . . . . Fol. 69 bis.

159.—4 desembre.—Aprovació y crida dels capitols dels texidors. . . . . Fol. 69 bis.

160.—20 desembre.—Citant los consellers a consell . . . . . Fol. 72 bis.

ANY 1392

161.—30 desembre (1391).—Citant a consell a tots los consellers axí de la ciutat com de la part forana. . . . . Fol. 73 bis.

162.—12 janer.—Que ningú, axí stranys com sotsmeses del Sr. Rey, gos exir de la illa sens llicencia e sabuda del governador. Fol. 73 bis v.º

163.—22 febrer.—Proroga per vuyt dies més, a instancia de algunes persones religioses, el plas per la restitució faedora dels bens del Call, emparats en temps de la destrucció de aquell. Fol. 74 bis.

164.—1 mars.—Proroga encara per altres vuyt dies més la dita restitució . Fol. 75 bis.

165.—22 mars.—Que tots converses e juheus a qui sien deguts diners o altres qualsevol coses mobles, axí per deutes com per comandes, ho deguen denunciar per scrits dins x. dies. Fol. 76 bis.

166.—23 mars.—Que tots converses e juheus qui hajan fetes avinenses, composicions e deffinicions ab persones alcunes, de la robria del Call a ells feta, o per rao d'aquella, que dins v. dies ho hajan denunciar al escrivá de la cort . . . . . Fol. 77 bis.

167.—31 mars.—Que negú no hic gos treure conversos, ne ells gosen exir sens llicencia. . . . . Fol. 77 bis v.º

168.—3 juny.—Que aquell qui metrá en poder de la cort en Jacme Matheu e en Johan Matheu germans, bandetjats, haurá sinch cents florins d'or. . . . . Fol. 78 bis.

169.—6 juny.—Que qui tenga o sapia cartes de comandes, debitories, o altres qualsevol tractes faents per en Magaluf Natiar, que dins v. dies ho haja denunciat . . . . . Fol. 79 bis.

170.—7 juny.—Que tots los converses se apleguen en lo castell reyal de la ciutat, e les

dones vidues converses hi hajan a trametre lurs procuradors. . . . . Fol. 80 bis.

171.—6 maig.—Qualsevol qui tenga o sapia diners, argent, perles, censals o altres bens qui sien o hajan estat d'en Magaluf Natiar, que dins vj. dies ho dega denunciar en poder del escrivá de la governació . . . . . Fol. 81 bis.

172.—Comparecencia de 'n Jacme Company e d'altres, denunciant bens del dit Magaluf . . . . . Fol. 81 bis.

173.—13 maig.—Que sian confiscats los bens de 'n Magaluff Natiar, e de sa muller, e altres converses que se 'n son anats e exits de la illa sens llicencia del governador. . . . . Fol. 83 bis.

174.—13 maig.—Que tota persona qui haja rebut albará per rao del préstech que 's fa a la Universitat per pagar los censals de Barcelona, per tota la semana haja depositades les quantitats contengudes en dits albarans. . . . . Fol. 84 bis.

175.—25 maig.—Que tots los juheus e conversos qui sien estats de la illa de Mallorques e sien absents, compareguen dins xxx. dies a fer residencia en ella. . . . . Fol. 84 bis v.º

176.—10 juny.—Protesta de los procuradors dels juheus e conversos, demanant que 's declar nulla e 's don per no feta la crida que mana a los juheus absents venir a fer residencia personal en la illa dins xxx. dies. . . . . Fol. 85 bis.

177.—30 maig.—Que qui 's vulla armar en la galiota den Orlando, contra moros, haura iij. sous cascun jorn, e la mitat de tot quant Deu los dará a guanyar, entre tots . . . . . Fol. 87 bis.

178.—31 maig.—Que negú no hic gos treure conversos ne ells no sen gosen anar sens albará. . . . . Fol. 88 bis.

179.—20 juny.—Ordinacions sobre que los mercaders han de transportar lurs mercaderies en fusta o leny de habitador de Mallorques, si será posible . . . . . Fol. 89 bis.

180.—25 juny.—Que tota persona qui haja alous en lo Call ho haja denunciar. Fol. 91 bis.

181.—2 juliol.—Que negú no gos pagar diners deguts a conversos fins que aquells hajan pagat los quatre sous per lliura donats al senyor Rey . . . . . Fol. 92 bis.

182.—9 agost.—Que negú no gos cassar ab ballesta, ne ab ca de mostra, ne en negún enginy en la ylla de Mallorques, y que no puscan casar de cap manera de carnestoltes tro a Sant Miquel, si no es en so del seu e a son empriu. Fol. 92 bis v.º

183.—16 agost.—Que nengú gos ni presumesca entrar d' aquí avant en lo Call de Mallorques sens licencia del Governador, si donchs no obrien ab les claus a obrir acostumades. . . Fol. 93 bis.

184.—23 agost.—Capitols per la guayta de las naus de Portupi . . . Fol. 94 bis.

185.—23 agost.—Que el governador ha elegit en capitá dels navilis estants en lo moll de la ciutat, e en lo port de Portupi, e en lo golf de la dita ciutat, n' Arnau Baseya, e que tot patró o notxer obeesca tot so que per lo dit capitá serà manat. . . Fol. 96 bis v.º

186.—30 agost.—Que tots los conversos qui sien estats tatxats en pagar los deutes de la Aljama, d' aci per dilluns tot jorn hajan pagat tot so en que son estats tatxats. . . Fol. 97 bis.

187.—30 agost.—Capitols per la custodia dels sclaus . . . Fol. 97 bis v.º

188.—4 setembre.—Capitols del delma de la verema que cobra el Reverent senyor Bisbe. . . Fol. 98 bis.

189.—10 setembre.—Que nengú gos hic treure conversos, ne ells gosen exir sens licencia del governador. . . Fol. 99 bis.

190.—26 setembre.—Que com se tenga noticia que a Bona se fa gran armada de moros per dampnificar aquesta ciutat e regne, e sia acordat armar aci prestament quatre galees e dues galiotes, que los qui voldrán pujar en dites galees haurán seu propri tot el pillatge que faran, relataxat tot dret que al senyor Rey se pertanga o pertanyer puxa . . . Fol. 101 bis.

191.—4 octubre.—Que negun patró de nau ne altra vaxell no gos exir ne partir de la illa de Mallorques sens licencia. . . Fol. 102 bis.

192.—5 octubre.—Repetició de la matexa crida feta el dia abans . . . Fol. 102 bis v.º

193.—5 octubre.—Que tots los perayres, custureres, y tenders y revenedors de ortolises y fruites aporten de present a la plassa del moll totes robes e vitualles, per forniment dels qui van en lo stol qui 's fa contra moros. . . Fol. 103 bis.

194.—7 octubre.—Que tots patrons de lauts de pescar e barques de axavaga traguen de present en terra sos lauts e barques, e aquells no tornen varar sens licencia . . . Fol. 103 bis v.º

195.—7 octubre.—Repetició de la crida de 10 setembre 1392 (núm. 189) que negun convers gos exir del regna, ne alcun patro de nau o altre

persona gos treurerlos ni donarlos favor ni ajuda per sortir. . . Fol. 104 bis.

196.—9 octubre.—Que los acordats de la galiota den Orlando de Peralta se reunescan en ella per vuy tot jorn, sots pena de perdre les orelles. . . Fol. 104 bis v.º

197.—14 octubre.—Restabliment de les imposicions sobre carn y vi . . . Fol. 105 bis.

198.—12 octubre.—Crida de la remisió general de tot crim comés per qualsevols persones en ocasió del saqueix del Call, a instancia de P. Solanes, Andr. Rossinyol, Jordi Roig, Ram. Mosqueroles, Galcerán Malferit, etc. Fol. 106 bis.

199.—14 octubre.—Repetició de la crida de 25 juny 1392 (núm. 180) que totes persones que hajan censals, deutes, comandes e altres carrechs en singulars, alberchs e persones del Call, ho degan denunciar dins 30 dies. . . Fol. 110 bis.

200.—15 octubre.—Remisió de tot crim a los qui se acordarán ab les dues galees d' en Ponç de Ribelles que van per guardia e defensió de la illa de Serdenya. . . Fol. 111 bis.

201.—21 octubre.—Crida de la imposició dels draps e catius . . . Fol. 112 bis.

202.—23 octubre.—Altra crida de la ajuda dels draps. . . Fol. 112 bis v.º

203.—4 novembre.—Crida de la ajuda del vi. . . Fol. 112 bis v.º

204.—26 octubre.—Que tots los procuradors de singulars de Barcelona que hic son per demanar pensions de censals deguts per la universitat, degan firmar de so que 'ls sia degut. Fol. 113 bis.

205.—5 novembre.—Sobre certa compra de moros catius. . . Fol. 113 bis.

206.—3 desembre.—Que los qui han haut albará del tall o préstech ordenat per pagar los censals, que paguen per demà tot dia sots pena del doble . . . Fol. 113 bis v.º

207.—13 desembre.—Que negú gos tenir fembra pública en bordell . . . Fol. 115 bis.

ANY 1393

208.—3 janer.—Que negú gos portar letres procehints de les corts de la ciutat, si saig o cap de guayte no será . . . Fol. 116 bis.

209.—21 janer.—Que negú fassa ne fer presumesca mal, amagadament ne manifesta, als juheus que vuy son o d' aquí avant serán en la ciutat, los quals estan en protecció e salva guarda del Sr. Rey. . . Fol. 116 bis v.º

- 210.—29 *janer*.—Que los que han haut albará del tayll novellament ordonat paguen so que son estats tatxats. . . . Fol. 116 bis v.º
- 211.—31 *janer*.—Que negú no gos comprar bens de conversos. . . . Fol. 117 bis.
- 212.—1 *fabrer*.—Que tots aquells qui sapian, tengan o hajan bens alguns, mobles, immobles o simovents, del honrat Misser Joan Lobera, doctor en leys, o a ell pertinents, degan aquells denunciar dins tres dies a la cort o als execudors dels deutes de la universitat . . . Fol. 118 bis.
- 213.—21 *fabrer*.—Que tots aquells que posseescan alberchs, ortos, censals e altres drets que sien stats dels juheus, que dins xx. dies hajan denunciat los dits bens e feta fé dels titols en poder de 'n Bn. Taulari not. . . Fol. 118 bis v.º
- 214.—4 *mars*.—Crida de no cassar ab balles-ta. Repetició de la publicada als 9 agost de 1392 (núm. 182). . . . Fol. 119 bis.
- 215.—20 *mars*.—Que negú gos comprar ni vendre res a 'n Francesch de Cases, capitá de les naus castellanes que son en aquestes mars, ne a qualsevol de les persones ab aquell acordades. . . . Fol. 120 bis.
- 216.—21 *mars*.—Licencia demanada al governador per alguns mercaders genovesos residents en Mallorques, que no obstant la crida demunt dita los permeta contractar ab el dit Francesch de Cases la redenció de 'n Aznar Espinola, mercader genovés, per ell apressat Fol. 120 bis.
- 217.—20 *mars*.—Que totes persones que van en les naus castellanes de 'n Francesch de Cases per tot lo present dia sian fora la ciutat, sots pena de penjar. . . . Fol. 120 bis.
- 218.—20 *mars*.—Que los patrons de naus o altres vaxells que estan a Portopí degan tenir en les dites naus el nombre de persones, segons que en los capitols es contengut. . . Fol. 120 bis v.º
- 219.—5 *abril*.—Que tot hom, axí converses com cristians de natura, observen les ordinacions fetes per lo Rev. senyor bisbe e frare Guillerme Carrera, del orde dels preycadors, enqueridor dels heretjes en lo bisbat de Mallorques, tocants les persones converses de judaisme. . Fol. 121 bis.
- 220.—10 *abril*.—Que tots los acordats en les galees de venecians que ara son en lo moll se degan recollir en les dites galees per seguir lur viatge. . . . Fol. 122 bis.
- 221.—30 *abril*.—Que tot hom seguesca la

processó ques farà partint de la Seu e anant a Sta. Clara, per demanar pluja. . . Fol. 123 bis.

222.—20 *maig*.—Que negun gos ocupar o fer algun dapnatge en los alberchs, ortos o corrals del Call. . . . Fol. 123 bis v.º

223.—20 *maig*.—Repetició de la crida de 21 *fabrer* de 1393 (núm. 213) que los qui tenen bens del Call los denuncien. . . Fol. 124 bis.

224.—11 *juny*.—Que tots los nauers e patrons de nau, e tots mantellets, e aquells qui han haut albara de anar a fer guayta, degan estar tots aparellats ab llurs armes cada hun en son loch, e que tothom generalment dega encendre e posar lums per les finestres. . . . Fol. 125 bis.

225.—23 *juny*.—Crida del guiatje concedit a en Ramon Soquerrats, elegit per lo Sr. Rey Condestable de xxv homens en la illa de Serdenya. . . . Fol. 125 bis v.º

226.—2 *juliol*.—Que los que tengan o sapien bens, mobles o immobles que sien de 'n Magaluf Faraig e de 'n David Faraig juheus de Mallorques ho degan denunciar dins x. dies. . . . Fol. 127 bis.

227.—8 *juliol*.—Que negú gos jugar a la gresca ne altres jochs vedats. Fol. 127 bis v.º

228.—25 *juliol*.—Que ninguna persona gos portar armes vedudes, sino espasa y punyal tant-solament . . . . Fol. 128 bis.

229.—4 *agost*.—Que tot hom qui sapia o tenga besties perdudes de bans, penyores, o per qualsevol rao, dins la ciutat y terme de aquella, dega aportar dites besties al hostel del Sr. Rey, ahont semblants besties son acostumades de posar e guardar. . . . Fol. 128 bis.

230.—7 *agost*.—Que negú gos tallar lenyes o cassar en les garrigues del castell de Bellver o pertinencies d' aquell sots, pena de xxv. lliures. . . . Fol. 128 bis v.º

LLIBRE II—ANY 1393

1.—16 *agost*.—Crida de la concessió feta per lo rey en Pere, a 6 de juliol de 1377, a la dona Catarina muller den P. de Muntsó, que ninguna persona per obs de galeas a fer o altres vaxells de mar, ne encara per coses que fossen a profit del senyor rey o de la cosa pública, puxa tallar ni fer tallar algun arbre en les pertinencies de la alqueria de dita dona a Valldemussa. . . Fol. 1.

2.—12 setembre.—Pregó de les ordinacions estatuides per lo Sr. rey a instancia dels sindichs la universitat, micer Pere Solanes canonge, Andreu Rossinyol, Jordi Roig, Ramon Moscaroles, Barthomeu Roger e Lorens Mager, per carta dada en Valencia a 18 de decembre de 1392. E son les següents:

I. Que tots draps de lana qui 's vendrán se hagen a canar jaent lo drap sobre tauler e possant la cana un palm dins la simolsa.

II. Que de los dits draps la pesa entegra hagen esser xv. canes e mija, canat en la dita manera.

III. Que negú no puga tenir a semmana ni per logar a altre mes de quatre catius entre mascles e fembres, empero per son propi us ne puxa tenir tants com ne volrá.

IV. Que tots los censals venuts o encarregats en gracia de poder redimir dins un cert temps, y que per passament del dit temps s'han fet perpetuals, puxen esser reemuts e quitats dins un temps igual al de la primera gracia concedida a contar de la data de les presents.

V. Que los abatuts fraudulentament sien ab veu de crida pública denunciats e anomenats e escrits en los lochs públichs, y declarats inabils a regir oficis reyalis o universals.

VI. Que tots venedors de blats, après que hi haurán posat preu, no 'l puguen pujar sino de dos o tres diners per cascun dia, e que aquells hagen a vendre be nedejats e be porgats ab cert garbell ordenador per los jurats e consell del regne.

VII. Que tots plets que 's menen o d'aci avant se menarán sien determinats e finats dins los terminis contenguts en les franqueses e privilegis del regne; e aquell qui será vensut sia al vencedor condempnat en les messions, tan ben en la primera com en les altres instancies, si donchs no havia evidentement justa causa de pledejar; e aquell qui 's clamará de major quantitat que no li sia deguda pach de l'excés quint al fisch real per colonia, axí com la paga aquell qui nega so que deu, après que hi es condempnat.

VIII. Que negun procurador fiscal, sots privació d'ofici, no gos menar ni procurar plets ni causes de singulars persones, ni altres, sino solament afers e causes fiscals.

IX. Que algun que sia o hage estat catiu no puxa per si mateix manar en cap o tenir barques

lauts o altres vexells de mar, ne ab aquells navegar ni encare pescar, sens altre navegador o pescador principal qui no sia estat catiu. Fol. 2.

3.—27 setembre.—Que no sia algú qui gos pendre ni levar de les drasanés ni de la ribera del mar algunes exercies, lenyams o altres coses que sien de les galees de la universitat, ni metre sots los porxes de les dites galees barques, exarcies, botes ne altres coses. . . . Fol. 10.

4.—27 setembre.—Que ningú que sia de consell no dega partir de la ciutat fins sia aquell celebrat, y que dilluns a primera hora del jorn sien tots a la Sala per entrar en lo dit consell, sots pena de cent liures al fisch reyal aplicadores. . . . Fol. 10.

5.—1 octubre.—Que tots consellers, axí de la ciutat com de fora, no isquen de la ciutat sens licencia del Governador, sots pena de cors e de bens . . . . Fol. 10 v.º

6.—17 octubre.—Que tota persona que reeba censals sobre los alberchs del Call de Mallorques, o aquells tinga obligats per raho de moscones, donacions o en altra manera, dins deu dies los hage denunciats, e deposats los encartaments en poder den Bernat Taulari en nom den Jacme Despuig, scriuá de la governació, com per altres crides, el terme de les quals molt ha es passat, fos axí ja provist e ordonat. . . . Fol. 11.

7.—10 novembre.—Que tota persona qui tinga, o sapia qui tinga, alguns bens axí mobles com sitis que sien estats den Jucef Faquin quondam, dins deu dies ho dega denunciar en poder de 'n P. Sastre. . . . Fol. 12.

8.—22 novembre.—Que tots aquells qui sien de la nau den P. des Camp e de la galea de la mercaderia de present se deguen recullir en los dits navilis, sots pena de penjar . . . Fol. 13.

9.—22 novembre.—Que tots los jueus qui son o daquí avant serán en lo regne de Mallorca deguen portar una roda als pits, la mitat vermella e l'altre meytat groga. . . . Fol. 13 v.º

10.—22 novembre.—Que tots los acordats de la galea nova que se es feta per manament del Sr. Rey se tinguen per acordats de les dues galees que arma la universitat per socorrer al benaventurat passatge que lo dit senyor deu fer en la illa de Serdenya . . . . Fol. 14.